

Історія відважних шукачів пригод та хоробрих сердець!

У Північній Америці точаться запеклі колоніальні війни. Деякі індіанські племена майже повністю знищені. Красуні Кора й Аліса, майор Гейворд, мужній мисливець Соколине Око та їхні відважні друзі Чингачгук і Ункас мають подолати безліч перепон і небезпек на шляху до мети — англійського форту Вільям-Генрі. Там на дівчат чекає батько. Пригода розпочинається просто зараз.

І тільки разом сміливці зможуть досягти мети.

Час вирушати на подвиги!

www.bookclub.ua

ISBN 978-617-12-7662-8

9 786171 276628

ISBN серії

ISBN 978-617-12-4214-2

9 786171 242142

Дж. Ф. Купер

ОСТАННІЙ З МОГІКАН

Бібліотека пригод

Дж. Ф. Купер

ОСТАННІЙ З МОГІКАН

✦ *Бібліотека пригод*

Бібліотека пригод

ХАРКІВ 2020 КЛУБ СІМЕЙНОГО ДОЗВІЛЛЯ

УДК 82-31
К92

Жодну з частин цього видання не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі без письмового дозволу видавництва

Шановні правовласники!

Ми вжили всіх можливих заходів, щоб знайти вас і домовитися про придбання прав на використання у нашій книжці вашого перекладу.

Проте інформація з цього питання відсутня. Ваші твори мають високу художню цінність, є одними з найкращих серед наявних у наш час перекладів, тому, з огляду на відсутність відповідної інформації, ми взяли на себе сміливість надрукувати їх.

Будь ласка, з питань пред'явлення авторських прав на переклад вміщених у цій книжці творів звертайтеся до видавництва «Книжковий Клуб “Клуб Сімейного Дозвілля”» (тел. 057-783-88-89)

Переклад з російської:

Купер Дж. Ф. Последний из могикан. —
Харьков: Книжный Клуб «Клуб Семейного Досуга»;
ООО «Книжный клуб “Клуб семейного досуга”»,
Белгород, 2009.

Перекладач *Анастасія Марченко*

Передмова та адаптація *Андрія Клімова*

Оформлення серії *Михайла Курдюмова*

Художник *Олександр Савченко*

В оформленні обкладинки використана ілюстрація
Олександра Савченка

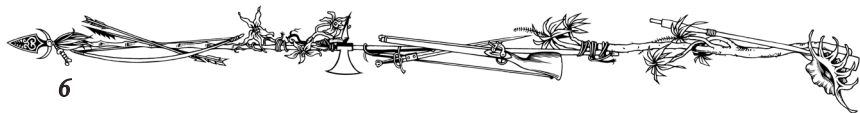
ISBN 978-617-12-4214-2 (серія)
ISBN 978-617-12-7662-8

- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2020
- © Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», художнє оформлення, 2020

МІСТЕР КУПЕР ІЗ КУПЕРСТАУНА

Джеймс Фенімор Купер, батько американського пригодницького роману, свою першу книгу створив, заклавшись. Одного вечора в маєтку батька, заможного землевласника, Джеймс читав своїй дружині якийсь надзвичайно нудний роман. Утомившись позіхати, майбутній письменник відкинув книжку та заявив, що зовсім не складно писати краще. Навіть він, той, хто ніколи не написав жодного рядка, впорався б із цим завданням. Дружина висловила сумнів, спалахнула суперечка — і 1820 року побачив світ перший роман Купера «Осторога». Читачів привабив заплутаний сюжет, проте критика зустріла книгу вороже. Річ у тому, що автор-початківець переніс дію роману до Англії, про яку він, щиро кажучи, мало що знав, бо доти жодного разу не виїжджав зі Сполучених Штатів. Можливо, тому він відмовився поставити своє ім'я на обкладинці. Проте вже друга книжка принесла Куперові гучну славу не тільки в Америці, а й у Європі — це був згодом відомий «Шпигун, або Повість про нейтральну територію» (1821). Літературний успіх тридцятирічного письменника пояснювався тим, що він урешті-решт знайшов своїх героїв — людей американського прикордоння, простих і відважних, які живуть не за законами тогочасного манірного суспільства, а власним розумом і по совісті, вільних та гордих, іноді схильних пофілософствувати, але повсякчас готових до дії.

Нова знахідка письменника — образ Нетті Бампо, зовні простодушного юнака, який незабаром став улюбленцем європейських та американських

читачів. Скромний і невибагливий юнак виступає єднальною ланкою між двома цивілізаціями — європейською й світом корінних мешканців Північної Америки, індіанців. Уперше Нетті Бампо з'являється в романі «Піонери» (1823), потім він стає головним героєм романів: «Останній з могікан» (1826), «Прерія» (1827), «Слідопит» (1840) та «Звіробій, або Перша стежка війни» (1841). Про якості цього персонажа найкраще говорять індіанські імена, які цей герой мав у різний час: Соколине Око, Звіробій, Слідопит, Довгий Карабін, Шкіряна Панчоха.

Успіх п'яти «індіанських» романів був просто приголомшливим — ними зачитувались у всьому світі. Купер створив пригодницьку епопею, яка охопила півстоліття — з 1740 по 1790 рр., історію наступу переселенців на Американський континент та загибелі його тубільців. Кожна із цих книжок — драматичний етап у житті шляхетного й великодушного Нетті Бампо, починаючи з ранньої юності та закінчуючи мудрою старістю. І в усі часи для героя є неприйнятним хижацтво його одноплеменців, їхнє небажання зважати на права індіанців і презирство до побуту «червоношкірих bestій». У середині 40-х рр. XIX ст. навіть англійська критика була змушена визнати, що Купер — єдиний письменник, чий дар оповідача може зрівнятися з талантом Вальтера Скотта.

Джеймс Фенімор Купер народився 1789 р. у Берлінгтоні, штат Нью-Джерсі. Незабаром його батько переселився до штату Нью-Йорк, де заснував у прикордонній області селище Куперстаун, яке згодом перетворилося на невеличке містечко. У місцевій школі майбутній письменник здобув

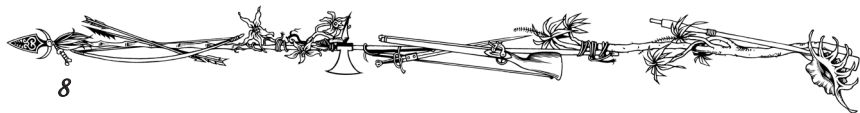
початкову освіту. Потім, уже юнаком, він вирушає до Єльського університету, але, не скінчивши курс, 1806 р. йде на морську службу, яку проходить на озері Онтаріо, де в той час будувався військовий флот Сполучених Штатів. 1811 р. Купер одружився з дівчиною з родини французьких переселенців, оселився в Куперстауні та зайнявся сільським господарством.

Щойно 1821 р. побачив світ роман «Шпигун», письменник із родиною переїжджає до Нью-Йорка, де одразу ж стає помітною постаттю в літературному світі. 1826 р. Фенімор Купер дістає пропозицію посісти пост американського консула в Європі й залишає Америку на сім тривалих років.

За ці роки остаточно склалися три головні напрямки у творчості романіста. Один за одним з'являються романи з «великої п'ятірки», присвячені історії освоєння Америки. Одночасно виходять «морські» романи Купера — «Лоцман» (1823), «Облога Бостона» (1825), «Червоний корсар» (1828), «Морська чародійка» (1830). Любов до моря й вітрильних суден Купер проніс крізь усе життя та вже у зрілому віці створив фундаментальну працю «Історія американського флоту» (1839). Мандрівки Італією, Іспанією та Швейцарією подарували шанувальникам його творчості трилогію з часів європейського середньовіччя — романи «Браво», «Гейденмаер» і «Кат» (1831—1833).

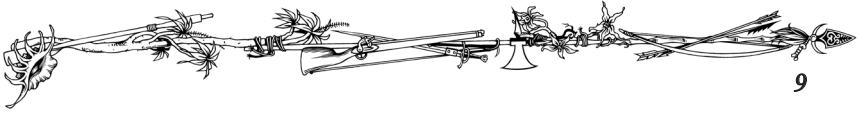
Останні дванадцять років життя, найбільш насичені та плідні, письменник провів у Куперстауні. За цей час він написав сімнадцять значних творів, які були присвячені трьом найбільш цікавим для письменника темам: морю, освоєнню континенту та критиці сучасного суспільства. Помер Джеймс Фенімор Купер 14 вересня 1851 р.

8

Творчий спадок письменника — щонайменше тридцять романів, полемічні й сатиричні твори, п'ять томів дорожніх нотаток, а також історичні дослідження, які він проводив майже до останніх днів. Чимало сьогодні є забутим, але книжки про Нетті Бампо (найкраща з них — «Останній з могікан») і в наш час залишаються так само яскравими та захопливими, нібито щойно вийшли з-під пера розумного, доброго та проникливого знавця природи й людських сердець.

РОЗДІЛ І

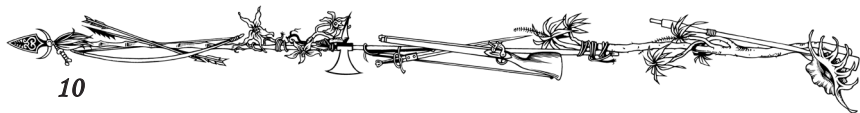
Колоніальні війни в Північній Америці характеризувалися тим, що супротивники, вступаючи в криваві бої один з одним, змушені були долати безліч перешкод, перетинаючи пустелі, що відокремлювали ворогуючі провінції, підвладні Англії та Франції. Між цими провінціями тяглися довгі лісові хащі. Відважні колоністи та європейці, які воювали разом із ними, нерідко витрачали місяці на те, щоби подолати бурхливі річки і дикі межигір'я, перш ніж виказати свою військову мужність у запеклій боротьбі.

Змагаючись із воїнами тубільців у наполегливості й жертвовності, вони невдовзі навчилися перемагати, тож незабаром у лісах не лишилося жодного прихованого куточка або усамітненої печери, які були б убезпечені від уторгнення людей, що підкорилися егоїстичній політиці європейських держав.

Можливо, на всій величезній прикордонній території не знайдеться іншого місця, яке б найкраще свідчило про жорстокість цих війн, аніж місцина, що простяглася від витоків Гудзону до найближчих гір. Саме тут була головна арена кривавих битв за панування над колоніями. У цих місцях зводилися форти, що неодноразово переходили з рук до рук, а цілі армії, нерідко чисельніші за ті, що їх колись відряджали сюди метрополії, вдиралися в лісові хащі і виходили звідти змучені та зневірені пережитими невдачами.

На цій арені боротьби, на третьому році війни між Англією та Францією, відбулися події, про які ми й хочемо розповісти.

Недолугість англійських воєначальників, відряджених до Америки, і бездіяльність англійських

чиновників повалили Англію з тієї височини, на яку її було піднесено талантом і духом попередніх полководців та державних діячів. Вороги перестали боятися Англію, а її прислужники втратили рятівну впевненість, яку дає нам самоповага.

Колоністи, звичайно, розділяли з метрополією ці неприємні наслідки, хоча й не були винні в тому, що сталося. Незабаром вони побачили, що армія їхньої батьківщини, яка досі вважалася непереможною, змушена була тікати від купки французів та індіанців і була врятована від цілковитого знищення лише завдяки витримці й мужності одного вірджінського юнака, слава про якого поширилася до крайніх рубежів християнського світу¹.

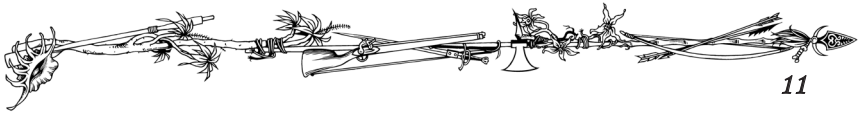
У цей час з'явилася нова небезпека, і налякані колоністи в кожному пориві вітру почали вчувати завивання індіанців, про нещадну жорстокість яких ходили легенди. Словом, небезпека, яка розглядалася крізь збільшувальне скло страху, позбавляла людей будь-якої здатності мислити й робила їх рабами принизливих пристрастей. Навіть найбільш хоробрі та самовпевнені вважали кінець війни сумнівним; із дня на день зростала кількість тих, хто вже бачив, як усі володіння англійської корони в Америці будуть завойовані її християнськими ворогами або спустошені їхніми лютими союзниками індіанськими племенами.

Тому, коли до форту, розташованого на півдні плоскогір'я між Гудзоном та сусідніми озерами, надійшла звістка, що Монкальм² іде з армією в напрямку Шамплейна, то її було прийнято швидше з боягуз-

---

¹ Уславленого потім як героя незалежності — Вашингтона.
(Тут і далі прим. ред.)

² Французький генерал.

ливою готовністю до миру, ніж зі сміливою радістю воїна, який дізнався, що ворог шукає зустрічі з ним.

Цю звістку одного літнього дня приніс індіанський скороход разом із вимогою Мунро, коменданта одного з двох укріплень на берегах Святого Озера, надати йому підкріплення.

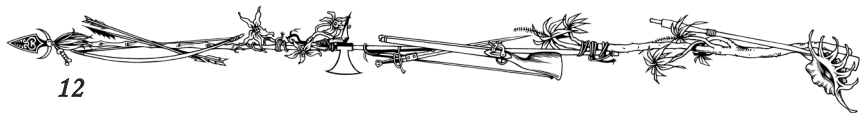
Вірнопіддані британської корони назвали одне з укріплень Вільям-Генрі, а інше Едвард — за іменами двох улюблених принців королівського дому.

Першим керував згаданий шотландський ветеран. Гарнізон цього укріплення складався з одного полку регулярних військ і купки тубільців. Кількість захисників була надто незначною, аби протистояти тій страшній силі, яку вів за собою Монкальм.

Фортом Едвард, що налічував понад п'ять тисяч чоловік, командував генерал Вебб, якому підпорядковувалися королівські війська північних провінцій. Якби цей офіцер зібрав разом усі підпорядковані йому війська, то міг би протистояти супротивникові, котрий, до речі, мав удвічі менше солдатів. Однак, занепавши духом через невдачі, і начальники, і нижчі чини воліли очікувати супротивника в шанцях замість того, щоби затримати його наступ. Невдовзі в таборі поширилася чутка про те, що півтори тисячі людей прямують до форту Вільям-Генрі. Утім, ця чутка незабаром підтвердилася...

Одного дня на світанку глибокий сон солдатів був перерваний барабанним боєм — і весь табір англійців умить заворушився. Поки добре навчені регулярні найманці гордо займали позиції на правому фланзі, менш досвідчені колоністи тіснилися ближче до лівого.

Коли все військо до останнього солдата зникло в хащах, у таборі розпочалося приготування до від'їзду. Перед великим баракком стояли вартові

з тих військ, які в армії відомі як охорона англійського генерала. Відразу ж приготували шістьох коней, двійко з яких, судячи з сідел, призначалися для жінок, ба більше — жінок певного стану, котрих у цих місцях можна було зустріти надзвичайно рідко.

На третьому коні було сідло й чапрак штаб-офіцера; інші тварини призначалися для багажу та слуг.

На значній відстані від цього маленького гурту зібралося чимало гультяїв, які витріщалися на багату кінську зброю та й на самих благородних тварин. Із-поміж присутніх був чоловік, який вирізнявся своїми манерами й поставою, він не здавався ані гулящим, ані нетямущим.

Статура цієї примітної особи здавалася надзвичайно негарною, хоча назвати її потворною було б несправедливо. Коли цей чоловік стояв, він був вищим за тих, хто перебував поруч; коли він сидів, то здавався людиною звичайного зросту. Його голова була завеликою, плечі завузькими; довгі руки, ніби батоги, висіли вздовж тіла, хоча кисті рук здавалися майже витонченими. Його худі ноги і стегна досягали рідкісної довжини й укупі зі страшенно товстими колінами підкреслювали неоконирність статури.

Строкатий костюм поганого смаку ще гостріше відтіняв природну незграбність цієї людини. Камзол небесно-блакитного кольору з широкими короткими фалдами та низьким коміром викликав глузливі погляди. Нанкові панталони, що обтягували його ноги, доходили до колін і були підв'язані великими білими бантами. Димчасті вовняні панчохи та черевики, на одному з яких дзенькала острога, довершували вбрання цієї дивної персони. З великої кишені його шовкового, гаптованого сріблом жилета стирчав предмет, що,

враховуючи військову обстановку, можна було помилково прийняти за якусь невідому зброю.

Змальований нами чоловік уклинився в натовп слуг, які очікували генерала Вебба, та зовсім не соромлячись почав висловлювати свою думку про коней, що тут стояли.

— Гадаю, — впевнено вимовив він, — ця тварина не тутешньої породи, а з далеких країв, може, навіть із маленького острова, що по той бік моря.

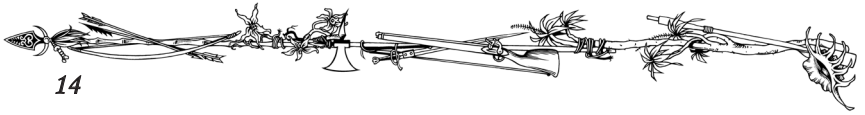
Голос його вражав своєю м'якістю та милозвучністю, так само як його статура своїми незвичайними пропорціями.

— Заявляю без вихвалання: я можу сміливо розмірковувати про такі речі. Адже я побував в обох гаванях — у тій, що розташована в гирлі Темзи та названа на ім'я столиці старої Англії, і в тій, яку називають Нью-Гейвен¹. Але такого коня мені ніколи не доводилося бачити. Як там сказано у Святому Письмі? «Він скаче долиною та радіє своїй силі; він кидається назустріч озброєним людям. У відповідь на трубний глас він каже: “Ха-ха”! Він здалеку вчуває битву — громові голоси полководців та войовничий клич». Може здатися, що ці властивості коней Ізраїлевих збереглися до наших днів, чи не так, друже?

Не діставши жодної відповіді на свою цитату зі Святого Письма, чолов'яга уважно подивився на людину, що мовчки стояла перед ним, і знайшов у ній новий об'єкт для своєї цікавості.

Його погляд зупинився на спокійному й ніби заляклому обличчі індіанця-сорохода, який приніс у табір невеселі звістки. Попри цілковитий спокій червоношкірого, який стоїчно спостерігав за

¹ Нова гавань (англ.).

метушнею, що панувала навкруги, риси його обличчя виявляли дику лють, яку міг би помітити пильніший погляд спостерігача, ніж той, що був звернений до нього зараз. Індіанець мав при собі ніж і томагавк, але в жодному разі не здавався войовничим. Навпаки, в його зовнішності була певна недбалість, що пояснювалася, можливо, тільки-но пережитою напругою. Фарби, якими було розмальоване обличчя індіанця, надавали його рисам іще лютіший, відразливий вираз. Його вогняні зіниці виблискували посеред цієї мішанини барв, ніби зірки.

Лише на мить очі скорохода зустрілися з очима ошелешеного спостерігача, і він негайно відвернувся — почасти з лукавства, почасти зі зневаги спрямував свій погляд ген-ген у простір.

Раптово поблизу пролунали ніжні голоси, сповіщаючи про наближення очікуваних мандрівників, і простодушний прихильник бойового коня поквапився до своєї сухорлявої та куцої кобили. Він зіперся на вовняну попону, яка слугувала сідлом, та почав спокійно спостерігати за всім, що відбувалося, а тим часом лоша, що тут-таки було, мирно смоктало молоко, влаштувавшись із іншого боку шкапи.

Молодик в офіцерському мундирі вів двох дам, які, судячи з їхніх костюмів, приготувалися до важкої подорожі. Молодша з них (хоча обидві вони були дуже молодими) мала чудове золоте волосся, сліпучо-біле обличчя та блакитні очі. День, що наставав, не був таким осяйним, як її жвава посмішка, котрою вона обдарувала молодого чоловіка, що допомагав їй сісти в сідло.

Інша дама, якій офіцер виказав таку саму заподливість, старанно приховувала серпанком свої риси від поглядів солдатів та поводитися з надзвичайною гідністю.

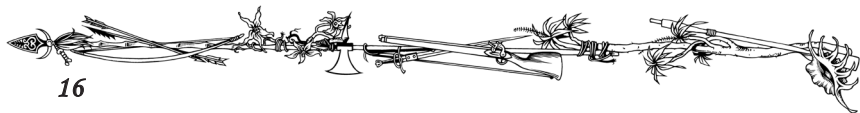
Ледве обидві пані сіли на коней, як їхній супутник одним стрибком скочив у сідло. Потому всі трое востанне вклонилися генералові Веббу, який спостерігав за їхнім від'їздом із ганку свого барака, і легким клусом, у супроводі слуг, попрямували на північ. Вони не промовили ні звука, тільки молодша дама легенько зойкнула, коли раптом перед нею прослизнув індіанець та попрямував дорогою — як провідник — попереду цієї маленької кавалькади. Старша з дам не проходила жодним звуком, коли з'явився індіанець, але злегка відкинутий серпанок дозволяв побачити вираз співчуття, подиву й жаху на її обличчі, коли вона стежила за рухами скорохода.

Волосся цієї пані мало колір воронового крила, на смаглявому обличчі грав яскравий рум'янець; надзвичайно ніжні, правильні риси були напрочуд гарними. Коли вона посміхнулася, сяйнув ряд сліпучо-білих зубів. Дівчина знову опустила серпанок на обличчя та продовжила шлях у повному мовчанні. Думки мандрівниці, вочевидь, були далекими від усього, що її оточувало.

РОЗДІЛ II

Доки одна з двох милих осіб, із якими ми познайомили читача, була занурена у власні думки, інша швидко отямилася від легкого переляку та, сміючись над своєю слабкодухістю, звернулася до молодого чоловіка:

— Чи багато таких привидів зустрічається в лісах, Дункане, чи цю людину запросили задля нашої розваги? Якщо так, то ми, звісно, мусимо бути вдячні, але в іншому випадку ми з Корою

маємо виявити всю нашу хоробрість іще до зустрічі з грізним Монкальмом.

— Цей індіанець служить у нашій армії скороходом, — відповів молодий офіцер, — і в своєму племені вважається героєм. Він охоче взявся провести нас до озера маловідомою стежкою, тому ми, сподіваюся, дістанемося туди раніше, ніж якби йшли за нашим загоном.

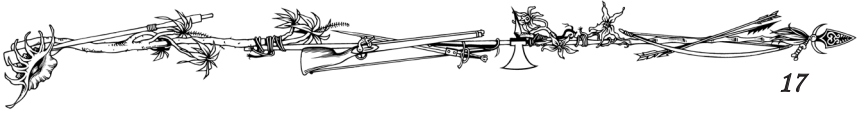
— Він мені не подобається, — промовила юна леді чи то з удаваням, чи то зі справжнім жахом. — Ви добре його знаєте, Дункане?

— Інакше, Алісо, я б не довірив йому вас. Звісно, я його добре знаю, якщо вже обрав його провідником. Кажуть, що він канадець, але служив у наших друзів мохоків, які належать до шістьох союзних племен. Якийсь дивний випадок, у якому був замішаний ваш батько, що обійшовся з бідолашним дикуном занадто суворо, привів його до нашого табору. Але я забув подробиці цієї історії. Досить і того, що тепер він є нашим другом.

— Якщо він був ворогом мого батька, тим гірше для нас! — вигукнула дівчина, насправді збентежившись. — Поговоріть із ним трохи, майоре Гейворд, я хочу почути його голос. Ви ж знаєте, що я суджу про людину за її голосом.

— Повірте, це нічого не дасть. Він навряд чи розмовлятиме зараз, коли ситуація вимагає від нього напруженої уваги... Однак дивіться — він зупинився. Вочевидь, стежка, якою ми попрямуємо, вже близько.

Майор не помилився. Підійшовши до того місця, де стояв дикун, який показував рукою на куці біля великої дороги, вони помітили вузьку, звивисту стежину, котрою ледве могла пройти одна людина.

— Отже, ось куди лежить наш шлях, — упівголоса промовив молодий чоловік.

— Як ти гадаєш, Коро, — запитала дівчина нерішуче, — чи не було б безпечніше їхати в супроводі військових, хоча їхня присутність є вкрай неприємною?

— Ви не знаєте звичаїв цих дикунів, Алісо, а тому й не підозрюєте, де чекати на справжню небезпеку, — зауважив Гейворд. — Якщо і є у цій місцевості дикуни, то вони, найімовірніше, будуть триматися поблизу військової колони. Шлях військ усім відомий, натомість наш поки що є таємницею.

— Невже ми не можемо довіряти цьому чоловікові тільки тому, що його звичаї не схожі на наші, а колір його обличчя темніший за шкіру білих? — запитала Кора.

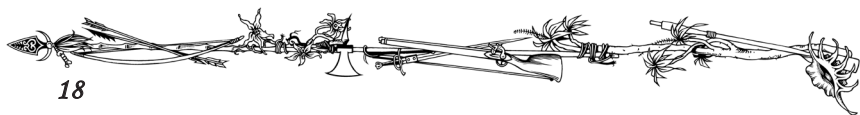
Аліса більше не вагалася й сміливо йшла за провідником. Гейворд дивився на Кору з неприхованим захватом та старанно розсував перед нею гілки дерев, що траплялися на шляху. Вони не взяли із собою слуг — застережні заходи, вжиті за порадою їхнього провідника для того, щоби було менше слідів...

Через незручність пересування вузькою стежкою всі розмови припинились. Але невдовзі вони ввійшли під високе темне склепіння густого лісу, і тепер їхній шлях здавався менш стомливим.

Молодий офіцер розпочав був розмову з Корою, яка їхала за ним, але раптом почувся кінський тупіт, що змусив його зупинити свого коня. За прикладом майора зупинилося все товариство, воліючи дізнатися, в чому річ.

За мить вони помітили лоша, яке, подібно до оленя, жваво мчало серед дерев, а за ним услід з'явилася незграбна фігура чоловіка, що був змальований

у попередній главі. Він підганяв свою охлялу шапку. Щомиті його недолуге тіло то підіймалося на стременах і через надзвичайну довжину ніг виростало до дивовижної висоти, то цілковито зменшувалося. Це все надавало чоловікові дуже комічного вигляду.

Зморщечки на обличчі Гейворда поступово розгладилися, вустами пробігла усмішка. Аліса, не стримавшись, розсміялася, а в темних задумливих очах Кори з'явилася притаманна їй веселість, на час придушена через відомі події.

— Ви когось шукаєте? — запитав Гейворд, коли незнайомиць наблизився до них. — Сподіваюся, ви не принесли поганих звісток?

— Звісно, ні, — відповів той, залишаючи слухачам сумніви щодо того, на яке запитання він відповів. Трохи відсапнувши, додав: — Я чув, що ви їдете до форту Вільям-Генрі, й оскільки я теж прямую туди, то, гадаю, гарне товариство буде приемним обом сторонам.

— Такий висновок є надто поспішним, — зауважив Гейворд. — Нас трое, а ви порадилися лише з одним собою.

— Погоджуюся, — мовив незнайомиць. — Але головне — зрозуміти власне бажання, щоби потім утілити свої наміри. Ось чому я наздогнав вас.

— Якщо ви їдете до озера, то ви помилилися, — холодно промовив Гейворд. — Великий шлях, що туди веде, пролягає не менш як на півмилі позаду вас.

— Цілком слушно, — відповів незнайомиць, аж ніяк не знітившись через холодний прийом. — Я провів цілий тиждень в Едварді й не розпитав би про цей шлях тільки в тому разі, якби був німим. Але цей гандж поклав би край моему покликанию.

Самовдоволено посміхнувшись власному дотепу, який, вочевидь, залишився зовсім незрозумілим для товариства, він вів далі зі зрислою серйозністю:

— Людині мого покликання не пристало бути на короткій нозі з тими, кого я маю навчати, — ось причина того, чому я не долучився до загону. Окрім того, людина вашого стану чудово поінформована про правила ведення війни, і, з огляду на це, я вирішив приєднатися до вас.

— Ви кажете про своє покликання й навчання, — почав Гейворд, тамуючи гнів. — Кого ж ви навчаєте і чого? Як користуватися зброєю чи, можливо, циркулем або компасом?

Незнайомиць із подивом глянув на майора, а потім без усякого самовдоволення відповів:

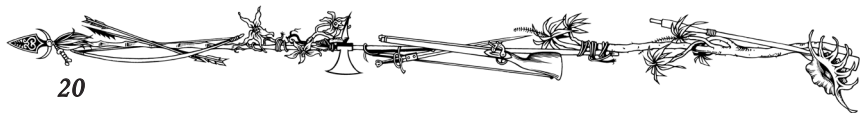
— Про зброю я нічого не хочу знати. І не розумію ваших натяків на циркуль та компас. Я не вважаю себе володарем будь-якого високого дару й лише претендую на славне мистецтво співати псалми.

— Цей чоловік — один з учнів Аполлона! — весело вигукнула Аліса. — Я беру його під своє заступництво. Гейворде, припиніть бурмоситися та дозвольте йому їхати з нами через співчуття до моїх вух, які жадають приємних звуків. До того ж ми матимемо на одного друга більше в разі доконечної потреби.

— Невже ви думаєте, Алісо, що я повів би цією усамітненою стежкою дорогих мені людей, якби припускав, що на нас чекає якась небезпека?

— Ні, я так не думаю. Проте цей дивак забавляє мене, і якщо в його душі лунає музика, то не відмовляймося від його товариства.

Очі молодих людей зустрілися на мить, яку Гейворд намагався подовжити, але підкорившись знаку Аліси, швидко під'їхав до Кюри.

— Я дуже рада зустрічі з вами, мій друже, — звернулася до незнайомця юна дівчина. — Упереджені родичі часто запевняли мене, що я добре співаю в дуетах. Гадаю, ми приємно скоротаємо наш шлях. Для такої дилетантки, як я, буде корисним почути думку досвідченого вчителя.

— Співання псалмів однаковою мірою відсвіжає як розум, так і серце, — відповів учитель співу. — Одначе для цілковитої гармонії необхідні чотири голоси. Ви володієте, вочевидь, повним, м'яким сопрано, а я з моїм тенором можу брати верхні ноти. Нам бракує тільки баса й альта. Той офіцер, який так неохоче пустив мене до вашого товариства, напевне, має бас.

— Не робіть покvapливих висновків. — Аліса усміхнулась. — Якщо його голос і звучить іноді так само низько, як бас, то зазвичай він ближчий до тенора.

— А він знайомий з мистецтвом співу псалмів? — добродушно запитав Алісу супутник.

Дівчина ледве не розреготалася.

— Гадаю, — відповіла вона, — що майор Гейворд віддає перевагу світському співу. Життя солдата не сприяє розвитку ніжних нахилів.

— Як і всі інші здібності, голос дано людині для того, щоби використовувати його з розумом, а не зловживати ним. Жоден із тих, хто знає мене, не скаже, що я зневажав своє дарування. І хоча я з дитинства жив для музики, ніколи жоден звук світських віршів не сходив із моїх уст.

— Отже, ви обмежуєте ваше мистецтво виключно духовним співом?

— Так. Як псалми царя Давида перевершують решту творів, так само й мелодії, на які їх покладено, перевершують усі інші твори мистецтва. Я гордий з того, що ніколи не оспівував нічого,

крім помислів і бажань царя Ізраїлю. Я постійно ношу з собою книжку, видану в Бостоні 1744 року під заголовком «Псалми, гімни та священні пісні Старого й Нового заповітів».

Із цими словами чоловік витяг із кишені книгу і, напнувши на ніс окуляри в металевій оправі, благоговійно розкрив її.

— Слухайте, — промовив дивак і, приклавши до своїх губ вищезгаданий дивний предмет, видобув із нього високий, різкий звук, після якого взяв голосом ноту октавою нижче і, нарешті, заспівав псалом.

Таке несподіване порушення лісової тиші привернуло увагу тих, що їхали попереду. Індіанець пробурмотів Гейвордові кілька слів ламаною англійською, і той звернувся до співака.

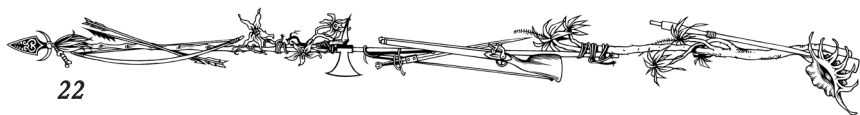
— Хоча безпосередня небезпека не загрожує нам, — завважив він, — але проста обережність змушує нас їхати якомога тихіше. Даруйте мені, Алісо, що я позбавлю вас задоволення і попрошу цього пана відкласти свій спів до слухної нагоди.

— Я навіть не встигла запитати співака, чому чудовий спів та слова пісні так не збігаються між собою, аж ви вибухнули своїм басом.

— Я не знаю, що ви називаєте моїм «басом», — дещо ображено промовив Гейворд, — але ваша з Корою безпека для мене є дорожчою за цілий оркестр, який виконує музику Генделя.

Він замовк і, подивившись у бік чагарників, кинув занепокоєний погляд на свого провідника, який увесь час зберігав незворушність. Молодий чоловік осміхнувся, потішаючись зі своїх тривог. Невже він ледве не прийняв якісь блискучі ягоди за палаючі очі індіанця, що переховується в хащах?

Майор Гейворд помилився тільки в тому, що він так хутко погодився з необґрунтованістю свого

занепокоення. Щойно група вершників віддалилася від того місця, кущі розсунулися і з них показалося люте обличчя в бойовому розфарбуванні. Він зиркнув услід мандрівникам, що віддалялися, і на його губах промайнула переможна посмішка.

РОЗДІЛ ІІІ

Того самого дня двоє чоловіків сиділи на березі маленької стрімкої річки. Здавалося, вони очікували появи третьої особи або початку якихось подій.

Густе гілля дерев кидало тінь на воду. Сонячні промені вже не так обпікали. А вода джерел і струмків трохи охолоджувала повітря.

Проте в тому усамітненому місці, де сиділи чоловіки, панувала задушлива спека, яка зазвичай буває в липні. Уряди-годи непорушну тишу переривали тихі голоси обох чоловіків, постукування дятла, несуголосні крики сойки та шум далекого водоспаду.

Один із чоловіків, судячи з кольору обличчя й фантастичного вбрання, був уродженцем лісів, інший, попри свій грубий, майже тубільний костюм, здавався набагато світлішим і був безсумнівним нащадком європейських переселенців.

Індіанець сидів на краю моховитої деревини. Його майже зовсім оголене тіло нагадувало емблему смерті: розмальоване білими і чорними фарбами, воно скидалося на кістяк. На голеній голові, на самісінькій маківці, лишилося тільки одне пасмо волосся, прикрашене орлиним пером. Із-за паса виднівся томагавк та ніж англійської роботи, а на оголених м'язистих колінах недбало лежала рушниця з коротким стволом, одна з тих, якими англійці озброювали своїх червоношкірих союзників.

Широкі груди, гарна статура та серйозне обличчя воїна вказували, що він досяг повного розквіту.

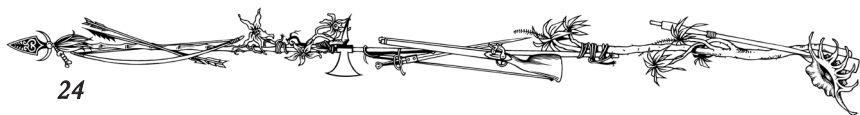
Що стосується білого чоловіка, то його обличчя свідчило про те, що він зазнав чимало втрат і небезпек. Його м'язисті руки були радше худорлявими, ніж гладкими, але кожен нерв, кожен м'яз був, здавалося, загартованим із дитинства.

Він мав на собі зелену мисливську сорочку й хутрянку шапку з облізлими хутром. За пасом у нього теж стирчав ніж, але томагавка не було. За звичаєм червоношкірих його мокасина прикрашало строкате оздоблення, а штани з оленьчої шкіри, зашнуровані з боків, були перев'язані оленьчими жилами. Шкіряна сумка і ріг із порохом довершували його мисливське спорядження. Рушниця з довгим стволом була притулена до сусіднього дерева.

Маленькі очі мисливця світилися проникливістю й неспокоєм. Він постійно роззирався, немов чекаючи наближення ворога, що приховувався. Однак, попри підозрливість, він мав обличчя не тільки безхитрісне, а й шляхетно прямодушне.

— Навіть ваші перекази, Чингачгуче, підтверджують мої слова, — промовив він тією говіркою, яка була відома всім тубільцям, котрі мешкали між Гудзоном та Потомаком. — Твої праотці прийшли з країни сонця, що заходить, перетнули велику ріку, підкорили тубільний народ та заволоділи землею. Мої пращури прийшли від червоної вранішньої зорі, перетнули Солоне Озеро та вчинили так само, як твої праотці. Нехай же Бог розсудить нас, а друзям не треба марнувати слів.

— Мої пращури билися з оголеними червоношкірими, — заперечив індіанець. — Хіба немає різниці між стрілою з кам'яним шпичаком та свинцевою кулею, якою вбиваєте ви, Соколине Око?

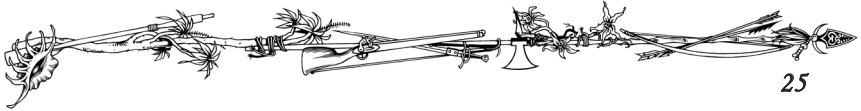
— Попри червону шкіру, в індіанця є розум, — відповів білий, похитавши головою. — Я не вчений, але вважаю, що рушниця в руках моїх пращурів була менш небезпечною за лук і добру стрілу в руках індіанців.

— Ви всі кажете так, як вас навчили ваші батьки, — холодно відкарбував червоношкірий, зневажливо махнувши рукою. — Що кажуть ваші старі? Хіба вони розповідають молодим воїнам, як блідолиці виступили назустріч червоношкірим у бойовому розфарбуванні й з кам'яними сокирами в руках?!

— Я не маю упереджень і не люблю вихвалитися своїм походженням, хоча мій найлютіший ворог, макуас, підтвердить, що я справжній білий, — мовив мисливець, замислено розглядаючи свою темнувату м'язисту руку. — Але зізнаюся, що мої брати мають звичаї, які я не схвалюю. Наприклад, вони часто пишуть про те, що бачили і що робили, замість того, щоби розповісти про життя в поселеннях, де брехня боягузливого хвалька негайно викриється, а хоробрий воїн може послатися на своїх товаришів, які підтвердять правдивість його слів. Внаслідок цього багато хто ніколи не дізнається про справжні діяння своїх батьків, ніколи не намагатиметься перевершити пращурів у подвигах. Що стосується мене, то я не хотів би відповідати за інших. Одначе кожную історію розглядають із двох боків, і тому я питаю тебе, Чингачгуче, що говорять перекази про першу зустріч твоїх дідів із моїми?

Цілу хвилину індіанець зберігав глибоке мовчання, а потім почав говорити з дивовижною урочистістю, яка надавала його розповіді ще більшої правдивості.

— Слухай, Соколине Око, і вуха твої не нап'ються брехні. Ось що розповіли мої батьки, й ось що зро-

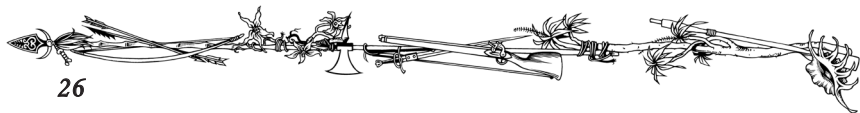
били могікани. Ми прийшли звідтіля, де сонце увечері ховається за нескінченні рівнини, на яких пасуться стада бізонів, і невтомно просувалися до великої ріки. Там ми билися з аллигевами, поки земля не почервоніла від їхньої крові. Між берегів великої ріки та берегів Солоного Озера ми ні з ким не зустрічалися. Макуаси стежили за нами на певній відстані. Ми сказали собі, що ця країна має бути нашою. Макуасів ми прогнали до лісів, повних ведмедів, і вони видобували сіль із ям висохлих солоних джерел. Ці пси не ловили риби з Великого Озера, і ми кидали їм тільки кістки.

— Це все я вже чув, — промовив білий мисливець. — Події ці відбулися задовго до того, як тут з'явилися англійці.

— Тоді сосни росли на тому місці, де тепер стоять каштани. Перші блідолиці, які прийшли до нас, не розмовляли англійською. Вони припливли на великому човні, коли мої пращури разом з іншими племенами схоронили свої томагавки. І тоді, — вів далі Чингачгук, виблискуючи очами, — тоді, Соколине Око, ми були єдиним народом. Солоне Озеро давало нам рибу, ліс — дичину, повітря — птахів. У нас були дружини, які народжували нам дітей. Ми поклонялися Великому Духу та тримали макуасів подалі від себе.

— А що ти знаєш про свій власний рід? — запитав білий. — Мабуть, твої пращури були мужніми воїнами...

— Мое плем'я вважають за прабатька народів, — відповів індіанець, — але в моїх жилах немає ані краплі змішаної крові. Моїми жилами тече кров вождів, і вона назавжди залишиться такою. Голландці принесли моїм пращурам вогняну воду, яку вони пили доти, доки їм не здалося, що небо і земля

злилися воедино. Тоді мої одноплеменці уявили, ніби знайшли Великого Духа, і залишили батьківщину. Крок за кроком їх відтискали від рідних берегів, і ось тепер я, вождь усіх індіанців, ніколи не побачу сонця інакше, як крізь листя дерев, і не зможу підійти до могил своїх пращурів.

— Могили пробуджують високі почуття в душі, — зауважив білий, глибоко зворушений мовчазними стражданнями свого співрозмовника, — і ці почуття часто допомагають чоловікові в його добрих намірах. Щодо мене, я волію, щоби мої непоховані кістки біліли в лісах. Але де твій рід, який багато років тому прийшов до споріднених племен на землі делаварів?

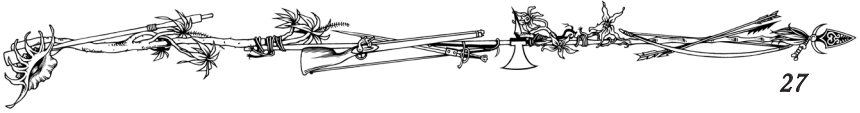
— Де квіти, що розпустилися навесні? Вони зів'яли одна по одній так само, як загинув увесь мій рід: могікани, один за одним, пішли до країни духів. Я стою на вершині гори, але невдовзі прийде час спрямувати свої ступні в долину. Коли Ункас піде за мною, то не залишиться більше нікого з роду вождів, бо мій син є останнім із могікан.

— Ункас тут! — пролунав дзвінкий молодий голос недалеко від них. — Хто згадує Ункаса?

Білий мисливець стрімко вихопив свій ніж та мимоволі потягнувся до рушниці. Індіанець натомість лишився цілком спокійним, ба навіть не повернув голови.

За мить до них підійшов молодий воїн та сів поруч.

Його батько не виказав подиву, і впродовж кількох хвилин жоден із трьох чоловіків не порушив тишу запитанням чи зауваженням. Здавалося, кожний із них чекав слушного моменту, щоби заговорити, не виявивши при цьому ні жіночої цікавості, ні дитячої нетерплячості. Білий, дотри-

муючись звичаїв індіанців, залишався німим та нерухомим, як і вони.

Нарешті Чингачгук повільно обернувся до сина й спитав:

— Хіба макуаси наважилися лишити сліди своїх мокасинів у цих лісах?

— Я йшов за ними назирці, — відповів молодий індіанець, — і знаю, що їх так само багато, як пальців на обох моїх руках, але ці боягузи ховаються у засідках.

— Крадії розраховують на здобич та скальпи, — мовив Соколине Око. Цей француз Монкальм послав своїх шпигунів навіть до нашого табору, аби дізнатись, яким шляхом просувається наш загін.

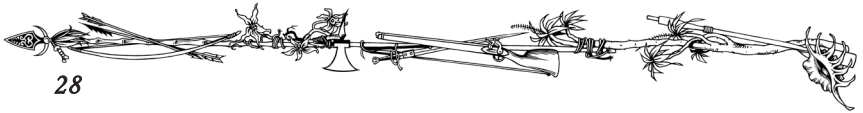
— Досить! — перервав його старший індіанець. — Ми проженемо їх із хащів, як оленів... Соколине Око, сьогодні ми повечереємо, а на завтра покажемо макуасам, що ми — справжні чоловіки.

— Я однаково готовий і до того, і до іншого, — відповів мисливець. — Але щоби роздобути ірокезів, треба спершу знайти цих боязких кротів. А щоби повечеряти, необхідно знайти дичину... Аж ось і вона, ця дичина, про вовка й промовка. Я бачу там одного з найбільших оленів, яких зустрічав цього літа. А тепер, Ункасе, — додав він напівголоса, — я готовий закластися, що всаджу йому кулю проміж очі.

— Не може того бути! — вигукнув молодий індіанець із юнацьким запалом. — Адже з кущів видно тільки роги тварини.

— Він — хлопчик, — звернувся білий до батька Ункаса. — Він не знає, що мисливець, побачивши тільки частину тварини, може здогадатися, де ховається все її тіло?

Білий закинув рушницю, щоби показати своє мистецтво, але старий воїн відвів його руку вбік і спитав:

— Соколине Око, хіба ти хочеш битися з маку-
асами?

— Ці індіанці нутром відчують природу лі-
сів, — промовив мисливець. — Я маю залишити
оленя твоїй стрілі, Ункасе, бо мені довелося б
убити дичину для того, щоб її з'їли ірокези.

Ункас, припавши до землі став підповзати до оле-
ня якомога обачніше. Наблизившись до куща, за
яким сховалася тварина, він із надзвичайною вправ-
ністю наклав стрілу на тятиву. Тим часом роги тва-
рини ворухнулися, ніби їх власник відчув небезпеку.

За мить почувся свист стріли — і поранений
олень упав просто до ніг свого ворога.

— Ось справжня індіанська вправність, — заува-
жив білий, — хоча стріла є зброєю недосконалою
та потребує ще й ножа для завершення справи.

Спритно уникаючи рогів розлюченої тварини,
Ункас кинувся до неї та всадив ножа оленю в гор-
ло, відтак той упав біля річки, забарвивши своєю
кров'ю її світлі води.

— Тсс... — промовив індіанець, швидко повер-
таючись убік, мов собака, який почув дичину.

— Та тут ціле стадо! — здивувався мисливець,
в очах якого з'явився блиск. — Якщо вони набли-
зяться на відстань пострілу з рушниці, то я під-
стрелю одного з них, навіть якщо всі шість племен
почують гуркіт зброї. Що скажеш, Чингачгуче?
Невже для твоїх вух ліс зовсім німий?

— Тут був один олень. Але й той тепер убитий, —
відповів індіанець, низько нахилиючись до землі та
майже торкаючись її своїми вухами. — Я чую кроки.

— Може, це вовки, які переслідували оленя?

— Ні, я чую тупіт кінських копит. — Індіанець
випростався та сів на своє місце на деревині. — Це
твої брати, Соколине Око. Поговори з ними.

— Що ж, я зроблю це чистою англійською мовою, якої не стидався б і сам король, — заявив мисливець. — Але поки що я нічого не бачу й не чую... А! Здається, це тріскіт сухого гілля та шум кроків. Так, ось вони вже їдуть. Боже, врятуй їх від ірокезів!

РОЗДІЛ IV

Не встиг мисливець закінчити фразу, як показався провідник маленького загону, що його наближення вловило сторожке вухо індіанця. Мандрівники повільно наближались.

— Хто йде? — запитав мисливець, схопивши рушницю. — Хто йде сюди, до звірів і небезпек пустелі?

— Віряни та друзі закону й короля, — відповіла той, що їхав попереду всієї групи. — Люди, які від сходу сонця їдуть цим лісом без їжі та дуже стомлені подорожжю.

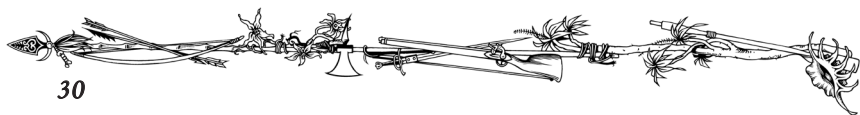
— Так ви заблукали, — перервав його мисливець, — і не знаєте, куди треба рухатися — ліворуч чи праворуч...

— Саме так. Чи знаєте ви, як далеко звідси до королівського форту Вільям-Генрі?

— Ви так само далекі від справжнього шляху, як собака від дичини, що за озером Горикен. Вільям-Генрі! Якщо ви друзі короля та маєте зв'язок із його армією, то вам краще йти річкою вниз до форту Едвард. Скажіть, чого вам треба, Веббові. Він заховався там замість того, щоби рухатися вперед і загнати зухвалого француза до його лігва.

Перш ніж незнайомець зміг відповісти на таку несподівану пропозицію, з хащів виїхав другий вершник та, зупинившись попереду свого супутника, запитав:

— А як далеко ми перебуваємо від форту Едвард? Ми залишили його сьогодні вранці, аби вирушити до озера.

— Отже, ви втратили розум, а тому й заблукали. Шлях, який туди веде, є так само широким, як і будь-яка вулиця в Лондоні.

— Ми не сперечатимемося про переваги цього шляху, — відказав Гейворд, усміхаючись. — Ми довірилися індіанцю, який хотів провести нас таємною стежкою, але й сам тепер загубив її.

— Індіанець заблукав у лісі?! — Мисливець похитав головою. — Хіба таке можливе? Адже і сонце, яке вже опалило верховіття, і річище, і листок на кожному дереві оповідають йому, в якій частині неба запалає сьогодні вночі північна зірка. У лісах повно прокладених оленями стежок, які ведуть до струмків і солоних джерел. Усі вони добре відомі кожному... Та й дикі гуси ще не полетіли до Канади. Дивно, що індіанець заблукав між Горикеном та закрутом річки. Може, він мохок?

— За походженням ні, хоча це плем'я його прийняло. Його батьківщина розташована трохи далі на північ, і він належить до індіанців, яких ви називаєте гуронами.

— Ось як! — вигукнули обидва супутники білого мисливця, що досі мовчки сиділи, але тепер скочили, із цікавістю прислухаючись до слів мандрівника.

— Гурон! — повторив мисливець та знову похитав головою. — Це плем'я крадіїв, і хоч би хто їх усиновив, із них нічого не вийде, окрім боягузів та волоцюг. Якщо ви довірилися одному з них, то я здивований, що з вами не сталося чогось гіршого.

— Стосовно цього ми не маємо страху, бо Вільям-Генрі досить близько звідси. Ви забуваєте

також, що наш провідник тепер мохок та служить англійцям.

— А я кажу вам, що той, хто народився негідником, ним і помре! — рішуче заперечив Соколине Око. — Мохок! Якщо говорити про чесність, так треба взяти за приклад делаварів і могікан.

— Годі про це! — нетерпляче перервав його Гейворд. — Я не прошу вас оцінювати людину, яку добре знаю. Краще скажіть, як далеко ми від форту Едвард?

— Це залежить від того, хто ваш провідник. Мабуть, такий добрий кінь, як ваш, міг би пробігти значну відстань між сходом та заходом сонця.

— Без зайвих слів, друже! — відкарбував Гейворд, гамуючи своє невдоволення. — Якщо ви проведете нас до форту, ваша праця не залишиться без винагороди.

— А хто заручиться, що я, вчинивши так, не проведу ворога й шпигуна Монкальма до наших укріплень? Не кожен, хто розмовляє англійською, є вірнопідданим короля.

— Якщо ви служите в армії розвідником, то, напевне, знаєте про шістдесятій королівський полк.

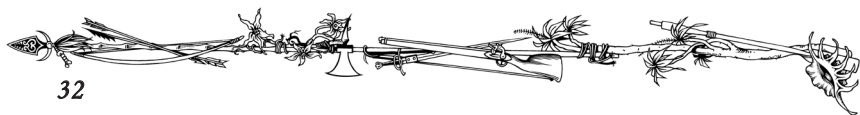
— Шістдесятій! Як не знати!

— Тоді, можливо, вам знайоме ім'я майора цього полку?

— Так, я чув, що це місце посідає якийсь багатий молодий пан із південних провінцій. Він надто молодий для цього. Втім, кажуть, він зразковий офіцер та хоробрий солдат.

— Хай би ким він був, але цієї миті він стоїть перед вами, і, звісно, він — не ваш ворог.

Мисливець глипнув на молодого чоловіка і, знявши шапку, промовив довірливішим тоном:

— Так, виходить, провідник обдурив і покинув вас?

— Гадаю, що ні те, ні інше. Принаймні, він іде за нами.

— Я хотів би поглянути на нього хоч раз. Якщо він справжній ірокез, то я впізнаю його за хитрим поглядом й за розфарбуванням, — мовив мисливець, розсуваючи кущі та роблячи кілька кроків до того місця, де стояли обидві дівчини. Вони не без тривоги очікували результату перемовин. За ними, притулившись до дерева, стояв індіанець, який цілком спокійно витримав допитливий погляд білого мисливця.

Задовольнивши свою цікавість, Соколине Око повернувся до Гейворда та на мить зупинився, щоби помилуватися вродою дівчат. Він відповів на посмішку Аліси та із зацікавленням поглянув на вчителя співу, що сидів на чадолюбній кобилі, в якій саме тоді лоша смоктало молоко.

— Минг завжди залишиться мингом, бо Бог створив його таким, і жодне інше плем'я не змінить його, — промовив він, звертаючись до Гейворда. — Якби ви були самі та погодилися б офірувати вовкам вашого благородного коня, я міг би провести вас до форту Едвард щонайбільше за годину, але з жінками це неможливо.

— Але чому? Вони, звісно, втомилися, проте цілком можуть проїхати ще кілька миль.

— Це неможливо! — твердо повторив Соколине Око. — Я й милі не пройшов би з цим молодиком, нехай навіть мені пообіцяли б за це найкращу рушницю в колонії. У цих лісах повно ірокезів, а ваш мохок занадто добре знає, де їх знайти...

— Невже? — тихо запитав Гейворд. — Зізнаюся, в мене теж з'явилися сумніви, але я намагався приховати їх, щоб не турбувати своїх супутниць.

Літературно-художнє видання

Серія «Бібліотека пригод»

КУПЕР Джеймс Фенімор
Останній з могікан
Роман

Для дітей середнього шкільного віку

Головний редактор *С. І. Мозгова*
Відповідальний за випуск *А. В. Альошичева*
Редактори *Н. В. Бордукова, О. Є. Пилипенко*
Художній редактор *А. О. Попова*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*
Коректор *О. О. Невезина*

Підписано до друку 30.01.2020.
Формат 84x108/32. Друк офсетний.
Гарнітура «SchoolBook». Ум. друк. арк. 12,6. + кольор. вкл.
Наклад 3400 пр. Зам. № .

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61001, м. Харків, вул. Б. Хмельницького, буд. 24
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано у ПРАТ «Харківська книжкова фабрика «Глобус»»
61052, м. Харків, вул. Різдвяна, 11.
Свідоцтво ДК № 3985 від 22.02.2011 р.
www.globus-book.com

- за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88
  - на сайті Клубу: www.bookclub.ua
  - у мережі фірмових магазинів
див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом
- Надсилається безоплатний каталог**

**Для гуртових
клієнтів**

Харків

тел./факс +38(057)703-44-57
e-mail: trade@ksd.ua

Запрошуємо до співпраці авторів
e-mail: publish@ksd.ua

Купер Дж. Ф.

К92 Останній з могікан : роман / Джеймс Фенімор Купер ; передм. та адапт. А. Клімова ; пер. А. Марченко ; худож. О. Савченко. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2020. — 240 с. — (Серія «Бібліотека пригод», ISBN 978-617-12-4214-2).

ISBN 978-617-12-7662-8

Дія роману відбувається під час колоніальних воєн у Північній Америці. Деякі індіанські племена майже повністю знищені. Красуні Кора й Аліса, майор Гейворд, мужній мисливець Соколине Око та їхні відважні друзі Чингачгук і Ункас мають подолати безліч перепон і небезпек на шляху до мети — англійського форту Вільям-Генрі, де на дівчат чекає батько.

УДК 82-31